

13 ΑΠΡ. 2011

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ
Υ Φ Υ Π Ο Υ Ρ Γ Ο Σ

ΓΡΑΦΕΙΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Αθήνα 8/4/2011
Αρ.Πρωτ: 4733 Β

Αμαλιάδος 17 – Αμπελόκηποι
115 23 - Αθήνα
Τηλ. 210 64 00 015
Fax. 210 64 29 137
E-mail: vouli@gryp.minenv.gr

✓ ΠΡΟΣ τη
ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
Τμήμα Ερωτήσεων

ΚΟΙΝ:

1. Βουλευτές κ. κ.
 - Θανάση Λεβέντη
 - Νίκο Τσούκαλη
 - Γρηγόρη Ψαριανό
2. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης
& Τροφίμων-Γραφείο Υπουργού

Θέμα : « Απάντηση σε Ερώτηση »

Σχετ: Η με αρ. πρωτ. 13460/21-3- 2011 Ερώτηση

Σε απάντηση της Ερώτησης με αρ. πρωτ. 13460/21-3- 2011 που κατατέθηκε στη Βουλή από τους Βουλευτές κ.κ. Θανάση Λεβέντη, Νίκο Τσούκαλη και Γρηγόρη Ψαριανό και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων μας, επισυνάπτουμε το υπ' αρ. πρωτ. 1206/1-4-2011 έγγραφο της Ειδικής Γραμματείας Δασών /ΥΠΕΚΑ. Επίσης για πληρέστερη ενημέρωσή σας επί του θέματος, σας κοινοποιούμε το υπ' αριθμ. 2010/29-3-2011 έγγραφο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου.

Συνημμένα:

- Το υπ' αρ. πρωτ. 1206/1.4.11
έγγραφο Ειδ.Γραμ.Δασών
- Το α.π. 2010/29.3.11 έγγραφο
Αποκ. Δ/σης Αιγαίου (με τα σχετικά του)

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Δόμνα Σωτηριάδου

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΘΑΝΟΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
& ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΑΣΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ &
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΑΣΩΝ &
ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Αθήνα : 01 - 4 - 2011

Αρ. Πρωτ. : 1206

Υ Π Η Ρ Ε Σ Ι Α Κ Ο Σ Η Μ Ε Ι Ω Μ Α

ΑΠΟ : ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΑΣΩΝ &
ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ Α'

ΠΡΟΣ : ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΒ/ΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΑΓΡ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Αμαλιάδος 17 - Αμπελόκηποι
Τ.Κ. 115 23 ΑΘΗΝΑ

Πληροφορίες : Μ. Αντωνιάδου
Τηλέφωνα : 210.5242059
FAX : 210.5244135

ΘΕΜΑ: 'Απάντηση στην υπ' αριθ. 13460/21-3-2011 Ερώτησης

Σχετ.: Το αριθμ. Πρωτ. 4733/Β/144/22-3-2011 Υπηρεσιακό σας Σημείωμα .

Σε απάντηση του ανωτέρω Υπηρεσιακού σας Σημειώματος αναφορικά με την υπ' αρ. 13460/2011 Ερώτηση των βουλευτών της Δημοκρατικής Αριστεράς κ. Αθανασίου Λεβέντη, Νικολάου Τσούκαλη και Γρηγορίου Ψαριανού σχετικά με προσβολές του εντόμου *Marchalina Hellenica* (βαμβακίαση) σε Πεύκα στα νησιά της Δωδεκανήσου και ειδικότερα στη Ρόδο και σε ότι μας αφορά, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Μετά από εισήγηση της Δ/σης Προστασίας Δασών & Δ.Π. εκδόθηκε από τον Υφυπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων κ. Κωνσταντίνου Κιλτίδη η υπ' αριθ 96817/3130/12-8-2008 απόφαση η οποία απαγορεύει την τεχνητή μετάδοση του εντόμου στα εντός αρχαιολογικών χώρων, περιαστικών δασών, πάρκων, αλσών, δρυμών οριακών εδαφοκλιματικών εδαγών και περιοχών NATURA ευρισκόμενα δάση χαλεπίου, τραχείας και μαύρης πεύκης, όλης της χώρας. Σε εκτέλεση της Υ.Α. έχουν ήδη εκδοθεί αρκετές ΔΑΔ (Δασική Αστυνομική Διάταξη) από Δασαρχεία και Δ/σεις Δασών Νομών, στις περιοχές των οποίων παρουσιάζεται έντονο πρόβλημα από την παρουσία του εντόμου.

Στις 10-10-2008 απεστάλη εγκύκλιος από την Υπηρεσία μας σύμφωνα με την οποία η αντιμετώπιση του *Marchalina Hellenica* μπορεί να γίνεται με την χρήση εντομοκτόνων σκευασμάτων μόνο στην περίπτωση που διαπιστώνεται αύξηση του πληθυσμού του εντόμου παρά την ύπαρξη των δύο φυσικών εχθρών του *Neuleucopis Kartliana* και *Chrysoperla carnea* και μόνο αν τα μηχανικά και βιολογικά μέσα δεν αποδίδουν.

Η Δ/ση Προστασίας Δασών με τις υπ' αριθ. 94651/2345/24-6-2008 και 96819/3135/13-8-2008 εγκυκλίους της ζητά εκ νέου από όλες τις δασικές αρχές της χώρας νεότερα στοιχεία για την εξάπλωση του εντόμου με παράλληλη αποτύπωσή τους σε χάρτη έτσι ώστε να προχωρήσει στην λήψη επιπρόσθετων αποφάσεων για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Στις ανωτέρω εγκυκλίους η Περιφέρεια Δωδεκανήσου δεν απάντησε.

Επίσης, η Διεύθυνση Προστασίας Δασών & Δ.Π. βρίσκεται σε επαφή με ερευνητές του ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε (Ι.Δ.Ε.¹ και Ι.Μ.Δ.Ο & Τ.Δ.Π.²) όσον αφορά τη σύνταξη μελέτης, η οποία θα εξετάζει σε βάθος το μέγεθος του προβλήματος, δηλαδή εκτός από την έκταση της προσβολής και το κατά πόσο

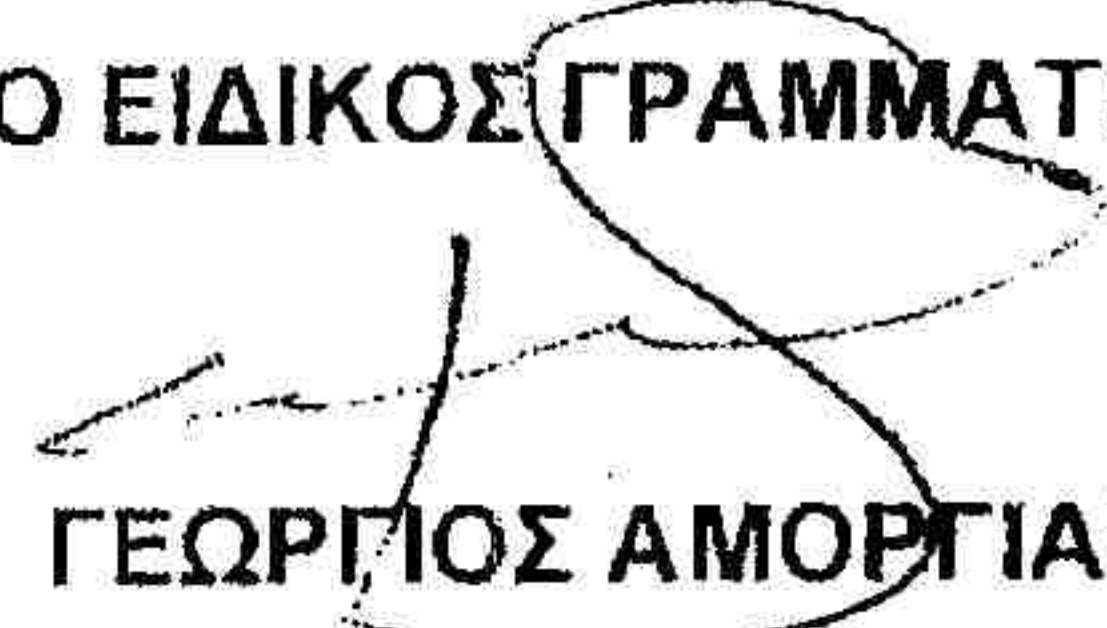
¹ Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών

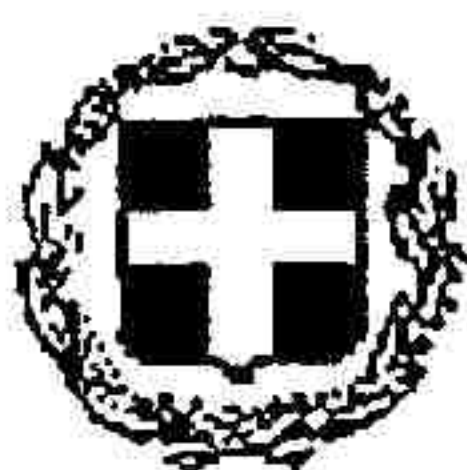
² Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων & Τεχνολογίας Δασικών Προϊόντων

αυτή οδηγεί στην επιβάρυνση της υγείας των πεύκων, σε σχέση και με λοιπούς περιβαλλοντικούς παράγοντες, αλλά και την πρόταση αποτελεσματικών μεθόδων καταπολέμησης του προβλήματος (χωρίς την χρήση φυτοφαρμάκων) ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του οικοσυστήματος της εκάστοτε περιοχής.

Μόλις ολοκληρωθεί η συλλογή όλων των απόψεων και καταλήξουμε σε μια τελική πρόταση θα ακολουθήσουν όλες οι απαραίτητες ενέργειες για τη χρηματοδότηση και υλοποίηση της μελέτης αυτής.

Ο ΕΙΔΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΔΑΣΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΜΟΡΓΙΑΝΙΩΤΗΣ
Δασολόγος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ
Γενική Διεύθυνση Δασών & Αγροτικών Υποθέσεων
Γρ. Γενικού Διευθυντή

Πειραιάς, 29- 03- 2011
Αριθ. Πρωτ. 2010

Ταχ. Δ/ση : Νίκητα 6-8
Ταχ. Κώδικας : 18531- Πειραιάς
Τηλ. : +302131618114,
Fax : +302104221017
Email : gdd@apdaigaiou.gov.gr
n.theodoridis@apdaigaiou.gov.gr

Προς: ✓ ΥΠΕΚΑ
Γραφείο Υπουργού
Κοινοβουλευτικός
Έλεγχος
Αμαλιάδος 17,
Αμπελόκηποι
115 23 Αθήνα
Fax: 210 64 29 137

ΘΕΜΑ: Απάντηση στην αρ.πρ. 13460/21.03.2011 Ερώτηση Βουλευτών.
Σχετ.: 1) Το αρ.πρ. 331/28.03.2011 έγγραφο του ΕΘ.Ι.Α.Γ.Ε. Ινστιτούτο
Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων & Τεχνολογίας Δασικών
Προϊόντων.
2) Το αρ.πρ.557/24.03.2011 έγγραφο του Ινστιτούτου Δασικών Ερευνών
του ΕΘ.Ι.Α.Γ.Ε..

Σας επισυνάπτουμε τα δύο ανωτέρω έγγραφα δύο εξειδικευμένων
Ελληνικών Ινστιτούτων σχετικά με το ερώτημα βουλευτών που αφορά
«ξηράνσεις πεύκων» από το έντομο *Marchallina Hellenica*, από τα οποία
προκύπτουν τα εξής:

1. Το έντομο *Marchallina Hellenica* και η «βαμβακίαση» δεν είναι
ασθένεια.
2. Το έντομο και οι εκκρίσεις του είναι γνωστά από το 1882. Το έντομο
χρησιμοποιείται για την παραγωγή 50% του Ελληνικού μελιού.
3. Από μόνο του δεν προκαλεί ξήρανση πεύκων, ωστόσο επιδεινώνει
την κατάσταση σε κάποιες περιπτώσεις δύσκολων και αντίξων
συνθηκών (εδαφολογικών, κλιματολογικών) και μπορεί να
προκληθούν ξηράνσεις πεύκων.
4. Η καταπολέμησή του, χημική και βιολογική, μπορεί να έχει
περισσότερες επιπτώσεις από ότι ωφέλειες, καταστρέφοντας και
τους εχθρούς του εντόμου που κρατούν ισορροπίες στο φυσικό
περιβάλλον. Οι επιπτώσεις μπορεί να επεκταθούν και στην μέλισσα
που είναι επίσης έντομο.
5. Επεμβάσεις με ξέπλυμα με νερό υπό πίεση, έχουν προσωρινά
αποτελέσματα και μπορούν να εφαρμοστούν μόνο σε αστικά
περιβάλλοντα και όχι σε δάση.

6. Μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει καμία ολιστική μελέτη του εντόμου και του προβλήματος, ώστε να προκύψει η καλύτερη μεθοδολογία για την αντιμετώπισή του.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΦΩΤΗΣ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗΣ

ΕΘΙΑΓΕΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Θεσσαλονίκη, 24/03/2011

Αριθ. Πρωτ.: 557

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΑΣΙΚΩΝ
ΕΡΕΥΝΩΝ**Πληροφορίες: Δρ. Δ.Ν. Αβτζής
Τηλ. Εσωτ.: 213**ΠΡΟΣ:** Τον κ. Ν. Θεοδωρίδη,
Γενικό Διευθυντή
Γενική Διεύθυνση Δασών και
Αγροτικών Υποθέσεων
85100 Ρόδος
Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου**ΘΕΜΑ:** Ερώτηση στη βουλή για τη ξήρανση των πεύκων στη Ρόδο
ΣΧΕΤ.: 1913/24-3-2011 έγγραφό σας

Σε απάντηση του ανωτέρω εγγράφου σας που αναφέρεται στα προβλήματα που προκαλεί το έντομο *Marchalina hellenica* (Coccoidea, Margarodidae) σε πεύκα αστικού περιβάλλοντος αλλά και δασικών εκτάσεων στο νησί της Ρόδου, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Παρά την έντονη αισθητική υποβάθμιση που παρατηρείται στα προσβεβλημένα από το έντομο πεύκα, μέχρι σήμερα δεν έχει τεκμηριωθεί επιστημονικά η άμεση συσχέτιση της παρουσίας του εντόμου με νεκρώσεις των πεύκων, καθώς σε μία τέτοια περίπτωση πευκοδάση όπως αυτά της Θάσου και της Χαλκιδικής θα είχαν υποστεί τεράστιες καταστροφές. Από την άλλη όμως πλευρά, όπως στα πευκοδάση του Ν. Αττικής, όταν τα πεύκα βρίσκονται σε καθεστώς καταπόνησης λόγω των δυσμενών κλιματεδαφικών συνθηκών (χαμηλή βροχόπτωση, μακρές ξηροθερμικές περιόδους, αβαθή και άγονα εδάφη κ.α.), τότε η επιπλέον καταπόνηση που εξασκείται από την προσβολή του εντόμου είναι δυνατόν να προκαλέσει ακόμη και νεκρώσεις.

Η αντιμετώπιση του εντόμου *Marchalina hellenica* πρέπει να γίνεται προσεκτικά και κατά την ενδελεγμένη περίοδο ώστε τα αποτελέσματα να είναι τα καλύτερα δυνατά. Σε αστικό περιβάλλον, η πλέον συνηθισμένη μέθοδος που εφαρμόζεται συνίσταται στην απόπλυση των κορμών και των χαμηλότερων κλάδων των προσβεβλημένων δέντρων με νερό ισχυρής πίεσης κατά την περίοδο μετακίνησης των λαμβάν (εκτιμούμε ότι για τη Ρόδο αυτή πραγματοποιείται μεταξύ 15/4 και 10/5), ώστε να μην υπάρξουν δευτερεύουσες επιπτώσεις από τη χρήση χημικών παρασκευασμάτων. Σε δασικές εκτάσεις, όπου συνήθως δεν παρατηρούνται νεκρώσεις, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων προτείνει συγκεκριμένα εγκεκριμένα σκευάσματα για την αντιμετώπιση του μολησιτικού αυτού εντόμου (http://www.minagric.gr/greek/2.2_marchalina.html). Σε αυτήν όμως την περίπτωση, όπως και αναφέρεται στις σχετικές αποφάσεις του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, η χρήση ακόμη και των εγκεκριμένων σκευασμάτων θα πρέπει να γίνεται με εξαιρετική προσοχή, ώστε να μην επηρεαστούν οι μέλισσες, που χρησιμοποιούν τις μελιτώδεις εκκρίσεις του εντόμου *Marchalina hellenica* για την παραγωγή πευκόμελου.

FAX: 210-4221017

ΕΘ.Ι.Α.Γ.Ε.**ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ****ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ****ΔΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ****ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ: Προστασίας Δασικού Περιβάλλοντος**Πληροφορίες: Δρ Π. Τσόπελας
Τηλ.: 210 77 90 865

ΑΘΗΝΑ 28 / 03 / 2011

ΑΡ. ΠΡΩΤ.: 331

✓ ΠΡΟΣ:

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ

Γενική Διεύθυνση Δασών & Αγροτικών
Υποθέσεων

Γρ. Γενικού Διευθυντή

Νικήτα 6-8, Τ.Κ. 18531 Πειραιάς

Θέμα: «Ερώτηση Βουλευτών για προβλήματα σε δάση πεύκης της Δωδεκανήσου»

Σχετ.: α) 13460/21-3-11 έγγραφο της Βουλής των Ελλήνων

β) 1929/24-3-11 έγγραφο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου

Σε απάντηση του β) ανωτέρω σχετικού εγγράφου σας, με το οποίο μας διαβιβάστηκε το α) ανωτέρω σχετικό έγγραφο της Βουλής των Ελλήνων, σας πληροφορούμε τα εξής:

Τους φθινοπωρινούς μήνες του 2010 και στη συνέχεια τους χειμερινούς μήνες του 2010-11, σε πάρα πολλές περιοχές της Ελλάδας συμπεριλαμβανομένων των Δωδεκανήσων, παρατηρήθηκαν εκτεταμένες προσβολές στα δάση πεύκης από την πευκοκάμπια (*Thaumetopoea pityocampa*). Το έντομο αυτό καταστρέφει τις βελόνες των δένδρων και σε κάποιες περιπτώσεις, όταν η προσβολή είναι εκτεταμένη, τα δένδρα δίνουν την εντύπωση ότι είναι νεκρά. Ωστόσο, μέσα στην ερχόμενη άνοιξη τα δένδρα εκπύσσουν νέες βελόνες και το φύλλωμα των δένδρων αποκαθίσταται. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητη η εξέταση των δένδρων από ειδικούς επιστήμονες πριν καταλήξουμε σε οποιοδήποτε συμπέρασμα για το συγκεκριμένο πρόβλημα, που αναφέρεται στο ερώτημα των αξιότιμων Βουλευτών.

Σε ό,τι αφορά τη «βαμβακίαση», που αναφέρεται στο ερώτημα των Βουλευτών, θα θέλαμε να σας πληροφορήσουμε ότι η «βαμβακίαση» δεν είναι ασθένεια, αλλά προκαλείται από το έντομο *Marchalina hellenica* (*Monophlebus hellenicus*). Η παρουσία του εντόμου *M. hellenica* είναι γνωστή στην Ελλάδα από το 1882, όταν καταγράφηκε από το Γενάδιο στην Αττική. Το έντομο αυτό ζει στο φλοιό των πεύκων και παράγει μία ημίρρευστη μελιτώδη ουσία η οποία χρησιμοποιείται από τις μέλισσες για την παραγωγή μελιού. Υπολογίζεται ότι περίπου το 50% της παραγωγής μελιού στην Ελλάδα εξαρτάται από αυτό το έντομο.

Το *M. hellenica* είναι μυζητικό έντομο και ζει εις βάρος του φυτού ξενιστή, που είναι το πεύκο, απομυζώντας θρεπτικά συστατικά από αυτό, κατά συνέπεια, δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί ως ζημιογόνο στο φυτό. Τα προσβεβλημένα δένδρα υφίστανται καταπόνηση και ο βαθμός καταπόνησης αυτών εξαρτάται από την πληθυσμιακή πυκνότητα του εντόμου και την ζωτικότητα των δένδρων. Ο πληθυσμός του εντόμου επηρεάζεται άμεσα από τους φυσικούς εχθρούς του, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται άλλα αρπακτικά έντομα, πουλιά κ.ά. Υπάρχουν δάση πεύκης στην Εύβοια και άλλες περιοχές της Ελλάδας, όπου η παρουσία του εντόμου *M. hellenica* για δεκαετίες δεν δημιουργεί ιδιαίτερα προβλήματα στα δένδρα, λόγω της παρουσίας των φυσικών εχθρών του εντόμου.

Ωστόσο, οι εκτεταμένοι εμβολιασμοί του *M. hellenica*, που εφαρμόστηκαν σε πολλές περιοχές της Ελλάδας, πιστεύεται ότι έχουν ανατρέψει τη φυσική ισορροπία που υπήρχε μεταξύ του εντόμου και των φυσικών εχθρών του, με αποτέλεσμα την υπερβολική αύξηση του πληθυσμού του. Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα έντονο σε κάποιες περιοχές της Ελλάδας, όπου το *M. hellenica* μπορεί να θεωρηθεί ως ένας επιπλέον παράγοντας καταπόνησης των δένδρων πεύκης, που σε συνέργια με άλλους δυσμενείς για τα φυτά παράγοντες, μπορεί να προκαλέσει την εξασθένηση ή ακόμα και το θάνατο των δένδρων. Είναι γνωστό ότι δένδρα πεύκης καταπονημένα από διάφορους παράγοντες προσβάλλονται δευτερογενώς από φλοιοφάγα έντομα και νεκρώνονται, επειδή έχουν εξασθενήσει οι αμυντικοί μηχανισμοί των δένδρων.

Για την αντιμετώπιση του *M. hellenica* δεν υπάρχουν μέχρι στιγμής αποτελεσματικές μέθοδοι. Το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων έχει εγκρίνει ορισμένα εντομοκτόνα, αλλά η εφαρμογή τους είχε αμφίβολα αποτελέσματα. Επιπλέον, η εφαρμογή εντομοκτόνων θα μπορούσε να έχει δυσμενείς επιπτώσεις σε άλλα αρπακτικά έντομα, που είναι φυσικοί εχθροί του *M. hellenica*. Μία μέθοδος που χρησιμοποιείται ευρύτατα τα τελευταία χρόνια από Δήμους αρκετών περιοχών της Ελλάδας αλλά και από ιδιώτες είναι το ξέπλυμα των δένδρων με νερό υπό πίεση. Η μέθοδος αυτή όμως απλώς περιορίζει τον πληθυσμό του εντόμου και δεν προσφέρει μόνιμη λύση στο πρόβλημα.

Εν κατακλείδι, θα πρέπει πρώτα να διαπιστωθούν τα αίτια του προβλήματος στα δάση πεύκης της Δωδεκανήσου, και στη συνέχεια να εξεταστεί εάν θα πρέπει να εφαρμοστούν μέτρα αντιμετώπισής. Το Ινστιτούτο μας είναι στη διάθεσή σας για τη διαπίστωση του προβλήματος και την πρόταση συγκεκριμένων λύσεων.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δρ. Αναστάσιος Οικονόμου
Τακτικός Ερευνητής

Δυστυχώς, μέχρι στιγμής δεν έχει γίνει καμιά ολιστική μελέτη του εντόμου και του προβλήματος, ώστε να είμαστε σε θέση να προτείνουμε την καλύτερη και πιο αποτελεσματική μεθοδολογία αντιμετώπισης του.

Ο Διευθυντής
Δρ. Θωμάς Παπαχρήστου
Τακτικός ερευνητής
ΕΛΙΑΓΕ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
& ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΑΣΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ &
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΑΣΩΝ &
ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Αθήνα : 01 - 4 - 2011

Αρ. Πρωτ. : 1206

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΑΠΟ : ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΑΣΩΝ &
ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ Α'

ΠΡΟΣ : ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΒ/ΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΑΓΡ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Λεωφόρος 17 - Αμπελόκηποι
Τ.Κ. 115 23 ΑΘΗΝΑ

Πληροφορίες : Μ. Αντωνιάδου
Τηλέφωνα : 210.5242059
FAX : 210.5244135

ΘΕΜΑ: 'Απάντηση στην υπ' αριθ. 13460/21-3-2011 Ερώτησης

Σχετ.: Το αριθμ. Πρωτ. 4733/Β/144/22-3-2011 Υπηρεσιακό σας Σημείωμα

Σε απάντηση του ανωτέρω Υπηρεσιακού σας Σημειώματος αναφορικά με την υπ' αρ. 13460/2011 Ερώτηση των βουλευτών της Δημοκρατικής Αριστεράς κ. Αθανασίου Λεβέντη, Νικολάου Τσούκαλη και Γρηγορίου Ψαριανού σχετικά με προσβολές του εντόμου *Marchalina Hellenica* (βαμβακίαση) σε Πεύκα στα νησιά της Δωδεκανήσου και ειδικότερα στη Ρόδο και σε ότι μας αφορά, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Μετά από εισήγηση της Δ/σης Προστασίας Δασών & Δ.Π. εκδόθηκε από τον Υφυπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων κ. Κωνσταντίνου Κιλτίδη η υπ' αριθ 96817/3130/12-8-2008 απόφαση η οποία απαγορεύει την τεχνητή μετάδοση του εντόμου στα εντός αρχαιολογικών χώρων, περιαστικών δασών, πάρκων, αλσών, δρυμών οριακών εδαφοκλιματικών εδαγών και περιοχών NATURA ευρισκόμενα δάση χαλεπίου, τραχείας και μαύρης πεύκης, όλης της χώρας. Σε εκτέλεση της Υ.Α. έχουν ήδη εκδοθεί αρκετές ΔΑΔ (Δασική Αστυνομική Διάταξη) από Δασαρχεία και Δ/σεις Δασών Νομών, στις περιοχές των οποίων παρουσιάζεται έντονο πρόβλημα από την παρουσία του εντόμου.

Στις 10-10-2008 απεστάλη εγκύκλιος από την Υπηρεσία μας σύμφωνα με την οποία η αντιμετώπιση του *Marchalina Hellenica* μπορεί να γίνεται με την χρήση εντομοκτόνων σκευασμάτων μόνο στην περίπτωση που διαπιστώνεται αύξηση του πληθυσμού του εντόμου παρά την ύπαρξη των δύο φυσικών εχθρών του *Neuleucopis Kartliana* και *Chrysoperla carnea* και μόνο αν τα μηχανικά και βιολογικά μέσα δεν αποδίδουν.

Η Δ/ση Προστασίας Δασών με τις υπ' αριθ. 94651/2345/24-6-2008 και 96819/3135/13-8-2008 εγκυκλίους της ζητά εκ νέου από όλες τις δασικές αρχές της χώρας νεότερα στοιχεία για την εξάπλωση του εντόμου με παράλληλη αποτύπωσή τους σε χάρτη έτσι ώστε να προχωρήσει στην λήψη επιπρόσθετων αποφάσεων για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Στις ανωτέρω εγκυκλίους η Περιφέρεια Δωδεκανήσου δεν απάντησε.

Επίσης, η Διεύθυνση Προστασίας Δασών & Δ.Π. βρίσκεται σε επαφή με ερευνητές του ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε (Ι.Δ.Ε.¹ και Ι.Μ.Δ.Ο & Τ.Δ.Π.²) όσον αφορά τη σύνταξη μελέτης, η οποία θα εξετάζει σε βάθος το μέγεθος του προβλήματος, δηλαδή εκτός από την έκταση της προσβολής και το κατά πόσο

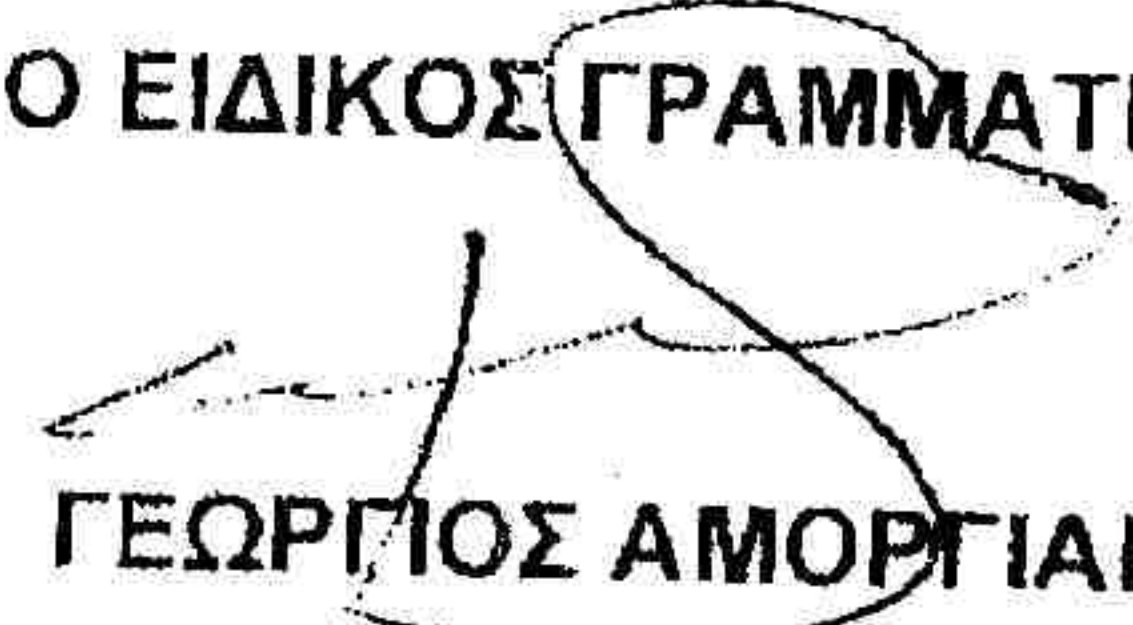
¹ Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών

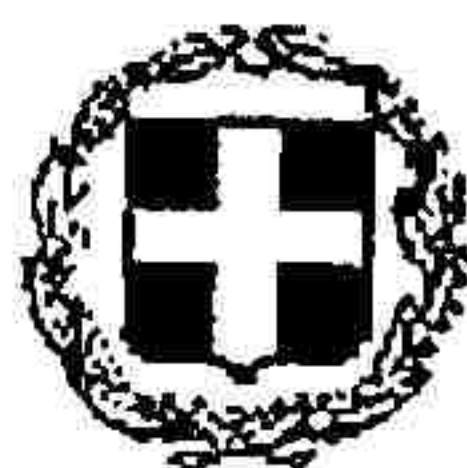
² Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων & Τεχνολογίας Δασικών Προϊόντων

αυτή οδηγεί στην επιβάρυνση της υγείας των πεύκων, σε σχέση και με λοιπούς περιβαλλοντικούς παράγοντες, αλλά και την πρόταση αποτελεσματικών μεθόδων καταπολέμησης του προβλήματος (χωρίς την χρήση φυτοφαρμάκων) ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του οικοσυστήματος της εκάστοτε περιοχής.

Μόλις ολοκληρωθεί η συλλογή όλων των απόψεων και καταλήξουμε σε μια τελική πρόταση θα ακολουθήσουν όλες οι απαραίτητες ενέργειες για τη χρηματοδότηση και υλοποίηση της μελέτης αυτής.

Ο ΕΙΔΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΔΑΣΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΜΟΡΤΖΙΑΝΙΩΤΗΣ
Δασολόγος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ
Γενική Διεύθυνση Δασών & Αγροτικών Υποθέσεων
Γρ. Γενικού Διευθυντή

Πειραιάς, 29- 03- 2011
Αριθ. Πρωτ. 2010

Ταχ. Δ/ση : Νικήτα 6-8
Ταχ. Κώδικας : 18531- Πειραιάς
Τηλ. : +302131618114,
Fax : +302104221017
Email : gdd@apdaigaiou.gov.gr
n.theodoridis@apdaigaiou.gov.gr

Προς: ΥΠΕΚΑ
Γραφείο Υπουργού
Κοινοβουλευτικός
Έλεγχος
Αμαλιάδος 17,
Αμπελόκηποι
115 23 Αθήνα
Fax: 210 64 29 137

ΘΕΜΑ: Απάντηση στην αρ.πρ. 13460/21.03.2011 Ερώτηση Βουλευτών.
Σχετ.: 1) Το αρ.πρ. 331/28.03.2011 έγγραφο του ΕΘ.Ι.Α.Γ.Ε. Ινστιτούτο
Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων & Τεχνολογίας Δασικών
Προϊόντων.
2) Το αρ.πρ.557/24.03.2011 έγγραφο του Ινστιτούτου Δασικών Ερευνών
του ΕΘ.Ι.Α.Γ.Ε..

Σας επισυνάπτουμε τα δύο ανωτέρω έγγραφα δύο εξειδικευμένων
Ελληνικών Ινστιτούτων σχετικά με το ερώτημα βουλευτών που αφορά
«ξηράνσεις πεύκων» από το έντομο *Marchallina Hellenica*, από τα οποία
προκύπτουν τα εξής:

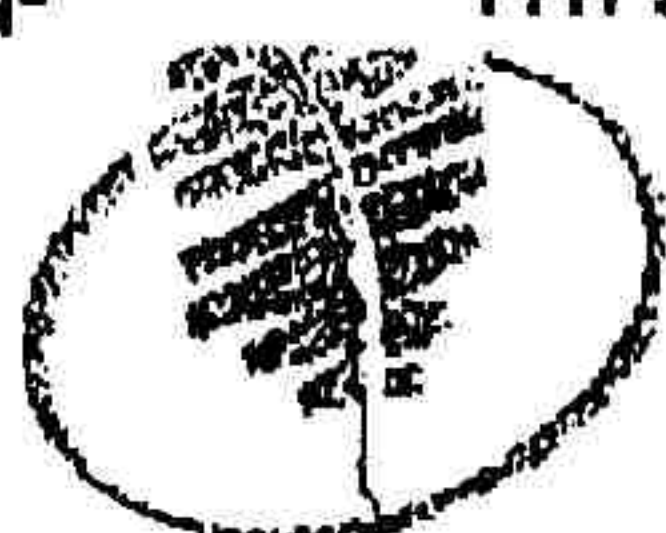
1. Το έντομο *Marchallina Hellenica* και η «βαμβακίαση» δεν είναι ασθένεια.
2. Το έντομο και οι εκκρίσεις του είναι γνωστά από το 1882. Το έντομο χρησιμοποιείται για την παραγωγή 50% του Ελληνικού μελιού.
3. Από μόνο του δεν προκαλεί ξήρανση πεύκων, ωστόσο επιδεινώνει την κατάσταση σε κάποιες περιπτώσεις δύσκολων και αντίξωων συνθηκών (εδαφολογικών, κλιματολογικών) και μπορεί να προκληθούν ξηράνσεις πεύκων.
4. Η καταπολέμησή του, χημική και βιολογική, μπορεί να έχει περισσότερες επιπτώσεις από ότι ωφέλειες, καταστρέφοντας και τους εχθρούς του εντόμου που κρατούν ισορροπίες στο φυσικό περιβάλλον. Οι επιπτώσεις μπορεί να επεκταθούν και στην μέλισσα που είναι επίσης έντομο.
5. Επεμβάσεις με ξέπλυμα με νερό υπό πίεση, έχουν προσωρινά αποτελέσματα και μπορούν να εφαρμοστούν μόνο σε αστικά περιβάλλοντα και όχι σε δάση.

6. Μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει καμία ολιστική μελέτη του εντόμου και του προβλήματος, ώστε να προκύψει η καλύτερη μεθοδολογία για την αντιμετώπισή του.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΦΩΤΗΣ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗΣ

ΕΘΙΑΓΕΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Θεσσαλονίκη, 24/03/2011

Αριθ. Πρωτ.: 557

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΑΣΙΚΩΝ
ΕΡΕΥΝΩΝ**Πληροφορίες: Δρ. Δ.Ν. Αβτζής
Τηλ. Εσωτ.: 213**ΠΡΟΣ:** Τον κ. Ν. Θεοδωρίδη,
Γενικό Διευθυντή
Γενική Διεύθυνση Δασών και
Αγροτικών Υποθέσεων
85100 Ρόδος
Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου**ΘΕΜΑ:** Ερώτηση στη βουλή για τη ξήρανση των πεύκων στη Ρόδο
ΣΧΕΤ.: 1913/24-3-2011 έγγραφό σας

Σε απάντηση του ανωτέρω εγγράφου σας που αναφέρεται στα προβλήματα που προκαλεί το έντομο *Marchalina hellenica* (Coccoidea, Margarodidae) σε πεύκα αστικού περιβάλλοντος αλλά και δασικών εκτάσεων στο νησί της Ρόδου, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Παρά την έντονη αισθητική υποβάθμιση που παρατηρείται στα προσβεβλημένα από το έντομο πεύκα, μέχρι σήμερα δεν έχει τεκμηριωθεί επιστημονικά η άμεση συσχέτιση της παρουσίας του εντόμου με νεκρώσεις των πεύκων, καθώς σε μία τέτοια περίπτωση πευκοδάση όπως αυτά της Θάσου και της Χαλκιδικής θα είχαν υποστεί τερίστιες καταστροφές. Από την άλλη όμως πλευρά, όπως στα πευκοδάση του Ν. Αττικής, όταν τα πεύκα βρίσκονται σε καθεστώς καταπόνησης λόγω των δυσμενών κλιματεδαφικών συνθηκών (χαμηλή βροχόπτωση, μακρές ξηροθερμικές περιόδους, αβαθή και άγονα εδάφη κ.α.), τότε η επιπλέον καταπόνηση που εξασκείται από την προσβολή του εντόμου είναι δυνατόν να προκαλέσει ακόμη και νεκρώσεις.

Η αντιμετώπιση του εντόμου *Marchalina hellenica* πρέπει να γίνεται προσεκτικά και κατά την ενδεδειγμένη περίοδο ώστε τα αποτελέσματα να είναι τα καλύτερα δυνατά. Σε αστικό περιβάλλον, η πλέον συνηθισμένη μέθοδος που εφαρμόζεται συνίσταται στην απόπλυση των κορμών και των χαμηλότερων κλάδων των προσβεβλημένων δέντρων με νερό ισχυρής πίεσης κατά την περίοδο μετακίνησης των λαρβών (εκτιμούμε ότι για τη Ρόδο αυτή πραγματοποιείται μεταξύ 15/4 και 10/5), ώστε να μην υπάρξουν δευτερεύουσες επιπτώσεις από τη χρήση χημικών παρασκευασμάτων. Σε δασικές εκτάσεις, όπου συνήθως δεν παρατηρούνται νεκρώσεις, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων προτείνει συγκεκριμένα εγκεκριμένα σκευάσματα για την αντιμετώπιση του μυζητικού αυτού εντόμου (http://www.minagric.gr/greek/2.2_marchalina.html). Σε αυτήν όμως την περίπτωση, όπως και αναφέρεται στις σχετικές αποφάσεις του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, η χρήση ακόμη και των εγκεκριμένων σκευασμάτων θα πρέπει να γίνεται με εξαιρετική προσοχή, ώστε να μην επηρεαστούν οι μέλισσες, που χρησιμοποιούν τις μελιτώδεις εκκρίσεις του εντόμου *Marchalina hellenica* για την παραγωγή πευκόμελου.

Fax: 210-4221017

ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.**ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ****ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ****ΔΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ****ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ: Προστασίας Δασικού Περιβάλλοντος**Πληροφορίες : Δρ Π. Τσάπελας
Τηλ.: 210 77 90 865

ΑΘΗΝΑ 28 / 03 / 2011

ΑΡ. ΠΡΩΤ.: 331

✓ ΠΡΟΣ:

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ

Γενική Διεύθυνση Δασών & Αγροτικών
Υποθέσεων

Γρ. Γενικού Διευθυντή

Νικήτα 6-8, Τ.Κ. 18531 Πειραιάς

Θέμα: «Ερώτηση Βουλευτών για προβλήματα σε δάση πεύκης της Δωδεκανήσου»

Σχετ.: α) 13460/21-3-11 έγγραφο της Βουλής των Ελλήνων

β) 1929/24-3-11 έγγραφο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου

Σε απάντηση του β) ανωτέρω σχετικού εγγράφου σας, με το οποίο μας διαβιβάστηκε το α) ανωτέρω σχετικό έγγραφο της Βουλής των Ελλήνων, σας πληροφορούμε τα εξής:

Τους φθινοπωρινούς μήνες του 2010 και στη συνέχεια τους χειμερινούς μήνες του 2010-11, σε πάρα πολλές περιοχές της Ελλάδας συμπεριλαμβανομένων των Δωδεκανήσων, παρατηρήθηκαν εκτεταμένες προσβολές στα δάση πεύκης από την πευκοκάμπια (*Thaumetopoea pityocampa*). Το έντομο αυτό καταστρέφει τις βελόνες των δένδρων και σε κάποιες περιπτώσεις, όταν η προσβολή είναι εκτεταμένη, τα δένδρα δίνουν την εντύπωση ότι είναι νεκρά. Ωστόσο, μέσα στην ερχόμενη άνοιξη τα δένδρα εκπύσσουν νέες βελόνες και το φύλλωμα των δένδρων αποκαθίσταται. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητη η εξέταση των δένδρων από ειδικούς επιστήμονες πριν καταλήξουμε σε οποιοδήποτε συμπέρασμα για το συγκεκριμένο πρόβλημα, που αναφέρεται στο ερώτημα των αξιότιμων Βουλευτών.

Σε ό,τι αφορά τη «βαμβακίαση», που αναφέρεται στο ερώτημα των Βουλευτών, θα θέλαμε να σας πληροφορήσουμε ότι η «βαμβακίαση» δεν είναι ασθένεια, αλλά προκαλείται από το έντομο *Marchalina hellenica* (*Monophlebus hellenicus*). Η παρουσία του εντόμου *M. hellenica* είναι γνωστή στην Ελλάδα από το 1882, όταν καταγράφηκε από το Γενάδιο στην Αττική. Το έντομο αυτό ζει στο φλοιό των πεύκων και παράγει μία ημίρρευστη μελιτώδη ουσία η οποία χρησιμοποιείται από τις μέλισσες για την παραγωγή μελιού. Υπολογίζεται ότι περίπου το 50% της παραγωγής μελιού στην Ελλάδα εξαρτάται από αυτό το έντομο.

Το *M. hellenica* είναι μυζητικό έντομο και ζει εις βάρος του φυτού ξενιστή, που είναι το πεύκο, απομυζώντας θρεπτικά συστατικά από αυτό, κατά συνέπεια, δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί ως ζημιογόνο στο φυτό. Τα προσβεβλημένα δένδρα υφίστανται καταπόνηση και ο βαθμός καταπόνησης αυτών εξαρτάται από την πληθυσμιακή πυκνότητα του εντόμου και την ζωτικότητα των δένδρων. Ο πληθυσμός του εντόμου επηρεάζεται άμεσα από τους φυσικούς εχθρούς του, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται άλλα αρπακτικά έντομα, πουλιά κ.ά. Υπάρχουν δάση πεύκης στην Εύβοια και άλλες περιοχές της Ελλάδας, όπου η παρουσία του εντόμου *M. hellenica* για δεκαετίες δεν δημιουργεί ιδιαίτερα προβλήματα στα δένδρα, λόγω της παρουσίας των φυσικών εχθρών του εντόμου.

Ωστόσο, οι εκτεταμένοι εμβολιασμοί του *M. hellenica*, που εφαρμόστηκαν σε πολλές περιοχές της Ελλάδας, πιστεύεται ότι έχουν ανατρέψει τη φυσική ισορροπία που υπήρχε μεταξύ του εντόμου και των φυσικών εχθρών του, με αποτέλεσμα την υπερβολική αύξηση του πληθυσμού του. Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα έντονο σε κάποιες περιοχές της Ελλάδας, όπου το *M. hellenica* μπορεί να θεωρηθεί ως ένας επιπλέον παράγοντας καταπόνησης των δένδρων πεύκης, που σε συνέργια με άλλους δυσμενείς για τα φυτά παράγοντες, μπορεί να προκαλέσει την εξασθένηση ή ακόμα και το θάνατο των δένδρων. Είναι γνωστό ότι δένδρα πεύκης καταπονημένα από διάφορους παράγοντες προσβάλλονται δευτερογενώς από φλοιοφάγα έντομα και νεκρώνονται, επειδή έχουν εξασθενήσει οι αμυντικοί μηχανισμοί των δένδρων.

Για την αντιμετώπιση του *M. hellenica* δεν υπάρχουν μέχρι στιγμής αποτελεσματικές μέθοδοι. Το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων έχει εγκρίνει ορισμένα εντομοκτόνα, αλλά η εφαρμογή τους είχε αμφίβολα αποτελέσματα. Επιπλέον, η εφαρμογή εντομοκτόνων θα μπορούσε να έχει δυσμενείς επιπτώσεις σε άλλα αρπακτικά έντομα, που είναι φυσικοί εχθροί του *M. hellenica*. Μία μέθοδος που χρησιμοποιείται ευρύτατα τα τελευταία χρόνια από Δήμους αρκετών περιοχών της Ελλάδας αλλά και από ιδιώτες είναι το ξέπλυμα των δένδρων με νερό υπό πίεση. Η μέθοδος αυτή όμως απλώς περιορίζει τον πληθυσμό του εντόμου και δεν προσφέρει μόνιμη λύση στο πρόβλημα.

Εν κατακλείδι, θα πρέπει πρώτα να διαπιστωθούν τα αίτια του προβλήματος στα δάση πεύκης της Δωδεκανήσου, και στη συνέχεια να εξεταστεί εάν θα πρέπει να εφαρμοστούν μέτρα αντιμετώπισής. Το Ινστιτούτο μας είναι στη διάθεσή σας για τη διαπίστωση του προβλήματος και την πρόταση συγκεκριμένων λύσεων.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δρ. Αναστάσιος Οικονόμου
Τακτικός Ερευνητής

Δυστυχώς, μέχρι στιγμής δεν έχει γίνει καμιά ολιστική μελέτη του εντόμου και του προβλήματος, ώστε να είμαστε σε θέση να προτείνουμε την καλύτερη και πιο αποτελεσματική μεθοδολογία αντιμετώπισης του.

Ο Διευθυντής
Δρ. Θωμάς Παπαχρήστου
Τακτικός ερευνητής

